

חוק בטיחות מזון החדש בסין והחלטה 327

רקע:

בטיחות מזון בסין הינו נושא חם מאוד שעולה לכותרות בסין לא מעט, בעיקר בעקבות מספר סקנדלים בשנים האחרונות. לדוגמא, השערורייה משנת 2009 בה נחשף כי מאות אלפי ילדים סינים חלו בעקבות מוצרי חלב מורעלים.

חוקי בטיחות במזון בסין עברו מספר שינויים ופרסומים. כאשר הראשון מביניהם היה ב-1965, ועבר מספר עדכונים כאשר האחרון שבהם היה בשנת 2015. מאז נעשו מספר עדכונים לסעיפים מסויימים והבהרות רבות יצאו לאור. באפריל 2016 פורסם העדכון האחרון לחוק זה הכולל מספר שינויים חשובים. נראה כי הרקע לעדכון זה הוא פיקוח לא מספק על תהליך ייצור המזון, דרכי ייצור חדשות שלא עוגנו בחוק ומקרי בטיחות שונים שאירעו לאחרונה. הסינים הקצו 18 חודשי הסתגלות לחברות המייבאות מוצרי מזון. המשמעות היא שמחודש אוקטובר 2017 מוצרים ללא האישורים והתעודות הנדרשות לא יאושרו לכניסה בסין.

נקודות מרכזיות בחוק:

1. הגדרת השחקנים המרכזיים ותחומי אחריותם – הוסדרה חלוקת האחריות בין ה-CFDA, AQSIO ו-NHFPC. ניכר כי בתחום המזון המיובא מי שתיקח חלק משמעותי ביותר תהיה AQSIO.
2. שינויים בדרישות כלפי היזם המקומי – החוק מציג דרישות חדשות בדבר הפיקוח על המוצרים משלב הייצור, לשלב ההפצה ועד שלב המסעדות.
3. שינויים בכל הנוגע למזון מיובא – הוצגה רשימת סעיפים המתייחסת להקשחת הפיקוח והבקרה אחר מוצרי מזון מיובאים.
4. הגדרת מזון מיוחד – חומרי גלם ליצירת מזון "בריא" לכאורה, מוצרי מזון המיועדים למצבים רפואיים מיוחדים ומזון לתינוקות הוגדרו כ"מזון מיוחד" ונדרשים בפיקוח קפדני מאוד ושונה ממוצרי מזון אחרים.
5. הקשחת הדרישות, הפיקוח והבקרה על מזון, תוספי מזון ומוצרים נלווים – באופן כללי העדכון מציג רשימה ארוכה של סעיפים שהדבר המרכזי שעולה ממנה הוא פיקוח קפדני יותר ולא מעט דרישות לשמירת איכות המוצרים ובטיחות במזון.

כיצד החוק משפיע על חברות זרות המבקשות לייצא מזון, תוספי מזון או מוצרים נלווים לסין:

החוק מציג מספר סעיפים הנוגעים באופן פרטני במוצרים מיובאים ובאופן בדיקתם והפיקוח עליהם. להלן עיקרי הדברים:

1. הרשות המוסמכת על תחום המזון המיובא היא הרשות המדינית לפיקוח והסגר - China Entry-Exit Inspection and Quarantine Administration (להלן יקרא CIQ) אשר נמצאת תחת AQSIQ (סעיף 91).
2. תעודת איכות למוצר - ע"פ סעיף 92 על מוצרי מזון, תוספי מזון ומוצרים נלווים המיובאים לסין יידרשו לעמוד בסטנדרטים הלאומיים לבטיחות מזון. המוצרים ייבדקו ע"י CIQ ויידרשו לקבל תעודת איכות מ-CIQ.
3. מזון אשר אינו מופיע ברשימת הסטנדרטים הלאומיים יידרש בהצגת אישורים - ביניהם אישור המעיד על עמידתו בסטנדרטים העולמיים או מארץ המוצא. הבקשה תועבר לבחינת משרד הבריאות (סעיף 93).
4. היבואנים מחויבים בכדיקת היצואנים - עליהם לוודא כי המוצרים עומדים בחוק הסיני ובסטנדרטים הלאומיים, לספק מידע אמיתי ואמין על איכות המוצרים ולהקים מערכת בקרה. במידה וחושבים שמוצר אינו עומד בסטנדרטים או מסכן את בריאות הציבור עליהם להפסיק לייבא מוצר זה. מוצר אשר לא יעמוד בסטנדרטים לא יאושר לכניסה לסין (סעיף 94).
5. ה-CFDA יפקח על מכירות המוצרים בשווקים המקומיים - במקרה של אירועי בטיחות במזון ה-CFDA ידווח ל-CIQ אשר תנקוט בצעדים הנדרשים באופן מדי (סעיף 95).
6. איבוד הזכות לייצוא לסין עקב מכירת מוצר מזויף או שגרם לתאונת בטיחות מזון - ה-CIQ יערוך רישום של כל הגורמים הפועלים בשוק (יבואנים, יצואנים, יצרנים). במידה וגורם ייתפס מייבא סחורה פגומה או מזויפת או שתיגרם תאונת בטיחות מזון, ה-CIQ רשאי לבטל את רישומו ולנקוט בצעדים הנדרשים. ה-CIQ אחראי על פרסום רישומים אלו (סעיף 96).
7. תוויות על גבי אריזות המוצרים - ע"פ סעיף 97, המוצרים יסופקו עם תוויות בסינית ולעיתים יידרשו בהוספת הוראות שימוש. המידע שיופיע על גבי התווית צריך לכלול גם את ארץ הייצור המקורית וכן שם ופרטי התקשרות עם הסוכן המקומי. מוצרים ללא תוויות לא תותר כניסתם לסין.
8. איסוף ריכוז ושימור המידע בדבר בטיחות במזון - ה-CIQ יאסוף וירכז את כל המידע אודות בטיחות במזון על מוצרים מיובאים מגורמים מקומיים ומגורמים עולמיים. כמו כן, ירכז את רישומי היבואנים, יצואנים ויצרני המזון (סעיף 100).
9. הוספת דרישות ממדינות המייצאות לסין - ה-CIQ יבדוק ויעריך את מערכת בטיחות המזון במדינות מהן מיובא מזון לסין ותקבע את הדרישות עבור פיקוח על מוצרים בהתאם לתוצאות ההערכה (סעיף 101).

החלטה 327 (AQSIQ) : דרישה לגורם ממשלתי מפקח במדינות הייצוא

בעקבות החוק פורסמה החלטה 327 המתייחסת למזון מעובד ודורשת ממדינות הייצוא להגדיר גורם סמכותי אשר יאושר על ידי AQSIQ ויחתום על אישור המוצרים כעומדים בהגדרות חוק בטיחות המזון הסיני.

המשמעות היא שכל מדינה המעוניינת בייצוא לסין תיאלץ לבחור גורם ממשלתי אשר יאושר על ידי AQSIQ ויהיה בקיא בחוק הסיני. בישראל באופן ספציפי מדובר באתגר משמעותי שכן

אין גורם אחד האחראי על הליכי הייצור והפקת המזון והאחריות מתחלקת בין משרד הבריאות ומשרד החקלאות. נכון לעכשיו, הגורם הממשלתי האחראי בישראל הוא מנהל שירות המזון.

עם זאת, האחריות על בקיאות בחוק אינה נופלת מכתפיהם של היצרנים והיצואנים. לא ברור עדיין כיצד CIQ מתכוונים לפקח ולאכוף את חוק זה אך ניכר כי החלטה זו עלולה ליצור פגיעה קשה ביכולת לייצא מזון מעובד לסיין.

הפצת החוק הובילה לפגישה מרוכזת של נספחויות חקלאיות ממדינות שונות. בעקבותיה הוחלט על ריכוז מאמץ וניסיון גיוס מדינות נוספות לחתימה על מכתב שיוגש אל סגן רה"מ הסיני במקביל לפנייה ישירה ל-AQSIQ.

המלצות לזמן ביניים:

1. מצאו פרטנר אמין – הימנעו מבחירת פרטנר חסר ניסיון.
2. בקיאות ברגולציה וציות להנחיות החוק הסיני – היו בקיאים בחוק החדש, הבינו את המשמעויות והבינו כי ככל הנראה הסינים יתייחסו לדברים בחומרה.
3. התייעצו כמה שיותר עם גורמים מקצועיים.

סיכום

הסינים מציגים חוק זה כצעד נוסף למען שיפור הפיקוח ושמירה על בטיחות המזון ואיכותו. יחד עם זאת, מדינות זרות מעבירות ביקורת ומביעות דאגה כי החוק ישפיע על הסחר עם סין בתחום המזון והחקלאות. נוסף על כך, המדינות טוענות כי יש צורך בהתאמות רבות יותר לחוק העולמי, בהגדרת גורם מקצועי שיהווה מענה לשאלות בדבר חוק זה וכן ביצירת מערכת אשר תעדכן את ארגון הסחר העולמי בכל שינוי רגולטורי בתחום כך שיוותר זמן מספק להעברת תגובות.